

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava na vyučování Dějepisu s cíli v oblastech VDO a čtenářství

<p>Název učební jednotky (téma)</p>	<p>Demokracie (není) pro všechny</p>						
<p>Stručná anotace učební jednotky</p>	<p>Žáci se zamýšlí nad „samozřejmostí“ demokratických principů v našich zemích a v Severní Koreji v současnosti, budou hledat paralely v totalitních režimech v Německu a ve východním bloku ve 30. letech 20. století. Žáci pracují ve dvojicích s textovými úryvky, vyhledávají klíčová slova a vytvářejí otázky k textu.</p>						
<p>Nutné předpoklady</p> <p>(Již osvojené znalosti a dovednosti žáků, které umožní, aby jednotka efektivně směřovala ke svým cílům).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Znalost základní charakteristiky totalitních režimů • Znalost základních pravidel diskuse • Dovednost hledání klíčových slov v textu • Dovednost formulace otázek • Znalost základních pravidel pro tvoření T-grafu a pro volné psaní 						
<p>Časový rozsah učební jednotky</p>	<p>2 x 45 minut</p>						
<p>Věk žáků (ročník)</p>	<p>9. ročník</p>						
<p>Zařazená</p>	OSV	MKV	MV	VMEGS	VDO	EV	Čtenářství

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<p>průřezová témata (včetně čtenářství)</p>					<p>Ano</p>		<p>Ano</p>
<p>Vyučovací obor(y)</p>	<p>Dějepis</p> <p><i>Očekávané výstupy oboru (RVP):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů. • Žák charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu. 						
<p>Dlouhodobé cíle</p> <p>(Klíčové kompetence, části profilu absolventa, části výchovné a vzdělávací strategie školy)</p>	<p>—</p>						
<p>Cíle jednotlivých průřezových témat a čtenářství, které chci v dané učební jednotce naplnit</p>	<p>VDO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák jmenuje některé nedemokratické režimy minulosti i současnosti a charakterizuje je. • Žák vysvětlí, jaké bylo/je postavení jedince v těchto státech a v čem se liší od postavení jedince v České republice. • Na příkladu Severní Koreje navrhne, jaká zásadní opatření by bylo třeba udělat, pokud by se v této zemi měla nastolit demokracie. <p>Čtenářství</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žák odhaduje význam neznámých slov a pojmů, na které v textu o Severní Koreji narazí. • Vyhledává v textu klíčová slova, která poté využije při formulaci 						

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	hlavních myšlenek a otázek do textu a za text.
<p>Cíle učební jednotky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Žák sděluje vlastní zkušenost a znalost k probíranému tématu. • Žák vyhledá klíčová slova vztahující se k charakteristice totalitního režimu v Severní Koreji. • Žák formuluje poznané shody a rozdíly demokratického a totalitního režimu. • Žák formuluje hlavní myšlenky textu. • Žák prostřednictvím volného psaní vyjádří svůj postoj k postavení jedince v Severní Koreji.
<p>Hodnocení</p> <p>(Z čeho učitel i žáci poznají, že bylo dosaženo cílů a jak to učitel i žáci budou hodnotit)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapsané otázky na kartičkách • Podtržená klíčová slova v pracovním listě • Zápis výtahu z textu • Zápis v sešitě – vytvořený T-graf • Zápis v sešitě – výsledek volného psaní
<p>Popis učební jednotky</p>	<p>1. Seznámení se s tématem a cíli hodiny</p> <p>2. Evokace</p> <p>Učitel žáky vyzve, aby si do sešitu poznamenali 5 věcí (hodnot), které jsou pro ně v současné době v životě nejpodstatnější. Poté žáky vyzve, aby si ve vytvořeném seznamu škrtnli tu, která je pro ně z oněch 5 věcí momentálně nejméně podstatná. Takto postupujeme dále, až žákům v seznamu zbude poslední věc (hodnota). Zapišeme na tabuli, co žákům v jejich seznamu zbylo (pravděpodobně se bude jednat o slova typu: zdraví, rodina, přátelé, svoboda...).</p> <p>Vedeme se žáky diskusi, zda se někdy lidé dostali do situace, že i hodnoty, které máme zapsány na tabuli, jim „byly škrtnuty“. Pravděpodobně budou žáci uvádět příklady porušování lidských práv v totalitních režimech (Německo, Sovětský svaz ve 30. letech 20. století).</p>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU INFORMACÍ

Práce s textem – Zpráva o smrti Kim Čong-ila (Příloha A) – pro žáky verze bez uvedení data vydání zprávy (čtvrtek 12. ledna 2012, 7:53 – Pchjongjang).

Učitel vyzve žáky, aby si přečetli text zprávy s názvem „KLDR potrestá ty, kdo byli po smrti Kima málo smutní“. Žáci se ve dvojicích pokusí určit datum vzniku této zprávy, učitel na tabuli zapisuje jejich návrhy. Poté jim sdělí správnou odpověď, pravděpodobně pro žáky překvapující. Žáci naformulují k textu 3 otázky (pro otázku použijí alespoň dva z těchto začátků otázek: Jak? Co vedlo k? Kdo? Co bylo příčinou? Co přinesl/a/o?)

Učitel kartičky vybere, promíchá a znovu rozdá. Dobrovolníci otázku přečtou a sdělí odpověď.

Práce s textem Otázky a odpovědi (Příloha B) – text rozstříháme na jednotlivá témata a rozdáme je dvojicím žáků. Zároveň žákům rozdáme celý text, aby měli k dispozici celkový souhrn informací. Dvojice čtou text po odstavcích a žáci se střídají ve formulaci 1–2 otázek k danému odstavci. Po přečtení podtrhne dvojice v textu max. 10 klíčových slov, která poté zapracuje do stručného výtahu z textu. Vyzveme žáky, aby ke svému výtahu naformulovali 2 otázky za text (co je ještě k tématu napadlo a v textu nenašli odpověď). Jednotlivé dvojice své výtahy a otázky přečtou. Učitel otázky zapisuje na tabuli a dá prostor ostatním žákům k položení dalších otázek k prezentovanému tématu.

4. REFLEXE

Žáci samostatně pojmenovávají rozdíly v životě jedince v demokratickém systému (na příkladu České republiky, tj. systému, v němž žijí) a v nedemokratickém systému v Severní Koreji. Odpovědi zaznamenávají do T-grafu v sešitech (Příloha C). Dobrovolníci své T-grafy prezentují.

Volné psaní – žáci do sešitu dokončují myšlenku „Kdybych byl občanem Severní Koreje, tak ...“

Dobrovolníci svůj text přečtou.

Seznam
příloh

Příloha A – Zpráva o smrti Kim Čong-ila

Příloha B – Otázky a odpovědi

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

	<p>Příloha C – T-graf</p> <p>http://www.novinky.cz/zahranicni/svet/255974-kldr-potresta-ty-kdo-byli-po-smrti-kima-malo-smutni.html</p>
<p>Autor lekce (realizátor učební jednotky), škola</p>	<p>Mgr. Michaela Paseková ZŠ Liberec Lesní 575/12, 460 01 Liberec 1</p>
<p>Závěrečná sebereflexe učitele (následuje po odučení učební jednotky)</p>	
<p>Co se mi osvědčilo během vyučování (co fungovalo, mělo úspěch, z čeho jsem měl/a radost).</p>	<p>V evokační fázi je pro žáky nesmírně těžké „zbavovat“ se svých důležitých hodnot, je třeba je povzbudit k hlubšímu zamyšlení, co skutečně pro ně hodnoty znamenají. Pokud jsou ochotni dotáhnout toto zadání až do konce (tj. zbyde jim pouze jedna hodnota), o to více si uvědomí, co všechno lidé mohou vinou nedemokratického režimu ztratit.</p> <p>Jako doplnění informací je možné žákům promítnout film Kimčongilie vytvořený organizací Člověk v tísni.</p>
<p>S jakými problémy (obtížemi) jsem se během vyučování setkal/a.</p>	<p>—</p>
<p>Co bych příště udělal/a jinak (jak bych upravil/a tuto přípravu).</p>	<p>—</p>

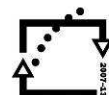
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

KLDR potrestá ty, kdo byli po smrti Kima málo smutní

Severní Korea začala s trestáním každého, kdo nebyl po smrti vůdce Kim Čong-ila v prosinci dostatečně smutný. Tvrdí to jihokorejský server Daily NK. Úřady podle zdroje takovým lidem udělují tresty přinejmenším půl roku v pracovním táboře. Začínají prý také soudy s těmi, kdo chtěli v době státního smutku zemi opustit.

Státní agentura KCNA mezitím oznámila, že vůdcovo tělo bude nabalzamováno a vystaveno vedle mrtvolky jeho otce Kim Ir-sena v památníku Kumsusan v Pchjongjangu. Zatím není jasné, kdo náročnou balzamovací proceduru, při níž je třeba tělo zcela vysušit, provede. Když v roce 1994 zemřel Kim Ir-sen, uskutečnili nabalzamování odborníci z Moskvy. Podle některých zpráv se tentokrát úkolu zhostí sami Severokorejci.

Procedura může trvat až rok a zchudlou zemi přijde na nemálo peněz. Podle Andreje Lankova, ruského autora knih o KLDK, zaplatil Pchjongjang balzamovačům těla Kim Ir-sena v 90. letech milión dolarů.

Postaví i věže nesmrtnosti

Kim Čong-il se tak přiřadí k řadě komunistických tyranů, jejichž těla nabalzamovali, aby předákům zajistili nesmrtnost. V minulosti tak bylo naloženo s mrtvolami Lenina, Stalina, Mao Ce-tunga a Ho Či Mina. Například Stalina pak ale za pár let pohřbili.

Ústřední výbor komunistické strany už Kim Čong-ila prohlásil za „věčného vůdce“ a údajný den jeho narození 16. února bude od nynějška slaven jako Den zářící hvězdy. Kromě toho, že uchová jeho tělo pro příští dekády, plánuje ještě režim po celé zemi vztyčit na věčnou vůdcovu památku „věže nesmrtnosti“ a rozmístit nové portréty usmívajícího se Kima, upozornil britský list The Guardian.

(Zdroj: <http://www.novinky.cz/zahranicni/svet/255974-kldr-potresta-ty-kdo-byli-po-smrti-kima-malo-smutni.html>)

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Kimčongilie

Korejská lidově demokratická republika (KLDŘ)

Hlavní město:	Pchjongjang
Rozloha:	120 538 km ²
Počet obyvatel:	22,7 milionů (2010)
Jazyk:	korejština
Vznik:	9. 9. 1948
Měna:	severokorejský won

(Zdroj: The World Factbook)

Jak se Korea rozdělila?

K prvnímu rozdělení Korejského poloostrova **podél 38. rovnoběžky** došlo už v srpnu 1945 pod okupační správou SSSR a USA. Vznikající studená válka a s ní spojená rivalita těchto dvou mocností vedla k odlišné politice v obou částech poloostrova. Neúspěšný pokus o jednotné volby vedl **v roce 1948 k vyhlášení dvou samostatných států** – Korejské lidově demokratické republiky (KLDŘ) na severu poloostrova a Korejské republiky (KR) na jihu.

Napadením KR severokorejskou armádou v roce 1950 byla rozpoutána korejská válka – první velký konflikt studené války mezi Západem a Východem. Poté, co se do konfliktu zapojily jednotky Organizace spojených národů (OSN) i čínská armáda, se frontová linie opět ustálila v blízkosti 38. rovnoběžky. **Definitivní rozdělení nastalo po podepsání příměří v červenci 1953.** Severní a jižní část poloostrova rozdělila čtyři kilometry široká de-

militarizovaná zóna, území nikoho, které je paradoxně na obou stranách obklopeno největší koncentrací armády na světě. Tato situace trvá do současnosti a je hlavním zdrojem napětí na Korejském poloostrově.

V roce 1991 vstoupily KR a KLDŘ jako dva nezávislé, ekonomicky i sociálně rozdílné státy do OSN. Tento akt pouze potvrdil, že přání starší generace Korejců – sjednotit rozdělený národ – má vzhledem k více než šedesátiletému odlišnému vývoji v obou částech poloostrova k uskutečnění stále velmi daleko.

Kdo vládne v KLDŘ?

V KLDŘ formálně existuje celá řada státních orgánů včetně vlády, nejvyššího lidového shromáždění, ministerstev a několika politických stran. Ve skutečnosti však parlament, který má pouze symbolickou moc, kontroluje **vládnoucí Korejská strana práce**. Dvě menší parlamentní strany jsou provládní a kontrolo-

vané státem, takže v zemi není **žádná organizovaná politická opozice**. Nefungují zde ani žádné nezávislé nevládní organizace, zájmové spolky jsou organizovány státem.

Volby se konají pravidelně, ale voleni jsou pouze kandidáti z jednotné kandidátky. Jakékoliv kritické **vyjádření nesouhlasu s vládní politikou či oficiální ideologií je považováno za protistátní čin**, za který podle závažnosti hrozí buď mnohaletý pobyt v pracovním táboře, nebo dokonce trest smrti a potrestání rodinných příslušníků.

Fakticky je země řízena **rodinným klanem Kimů**. Od roku 1948 až do své smrti v roce 1994 stál v čele státu „**milovaný vůdce**“ **Kim Il-song** (u nás známý spíše pod jménem **Kim Ir-sen**, které se vžil za komunismu a je českým přepisem vůdčova jména v ruské abecedě). V roce 1998, po čtyřleté konsolidaci moci, převzal formálně vládu jeho syn **Kim Čong-il**, který zemi ovládá do současnosti.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kromě rodiny Kimů patří k úzké vládnoucí elitě také rodiny a potomci Kim Il-songových spulbojovníků z doby protijaponského odboje, nejvyššího vedení Korejské strany práce a nejvyššího velení armády.

Jak funguje ekonomika v KLDŘ?

Po uzavření příměří v roce 1953 prošla válkou zničená KLDŘ **bouřlivým hospodářským vývojem**. S rozsáhlou podporou Sovětského svazu, Čínské lidové republiky a dalších socialistických států východního bloku vybudovala země pod vedením Kim Il-songa národní ekonomiku, která až do 70. let konkurovala svým růstem a produkcí Korejské republice. Postupný přechod na **sovětský model ekonomiky** (tedy izolace země, neefektivní a iracionální řízení hospodářství založené na ideologii, velká závislost na vnější pomoci, přílišný důraz na těžký průmysl na úkor služeb a další faktory) však vedl k postupnému zaostávání za jižním sousedem.

Už v **80. letech** se ekonomika KLDŘ dostala do potíží. Na rozdíl od ostatních socialistických států KLDŘ nenašla cestu, jak otevřít svoji ekonomiku a liberalizovat systém řízení. Násled-

kem byla **stagnace**. Zaostalá infrastruktura, zastarávání investičního majetku, celkové podfinancování průmyslového sektoru, nedostatek moderních technologií a systémové chyby v řízení pak během 80. let způsobily dlouhodobý pokles výkonnosti celé ekonomiky.

Změny, které přinesl přelom 80. a 90. let, zkázu severokorejské ekonomiky dokonaly. S rozpadem socialistického systému a přechodem socialistických ekonomik na tržní hospodářství ztratila KLDŘ spřátelené trhy; konec zvýhodňovaného obchodu s bývalým SSSR, přechod na platby v konvertibilních měnách, nedostatek deviz kvůli dlouhodobému potlačování zahraničního obchodu, nedostatek energie, pokles produkce způsobený byrokratizací zemědělství v kombinaci s řetězem přírodních katastrof a následné neúrody vyústily **na začátku 90. let v ekonomický pád a hladomor**. Zatímco ostatní centrálně plánované ekonomiky se daly cestou ekonomických reforem, liberalizace obchodu a investic, vedení KLDŘ se dosud vyhýbá zásadním změnám a ekonomickou sféru drží pod přísnou kontrolou.

Pokusy o vytvoření zvláštních ekonomických zón podle vzoru Číny z počátku 90. let byly neúspěšné. Očekávanému přílivu zahraničního

kapitálu bránily příliš nevýhodné zákony, které firmám nedávaly dostatečnou záruku bezpečnosti. Ekonomika KLDŘ se tak nachází v permanentním stavu, který Marcus Noland, odborník na severokorejské hospodářství, nazývá „protloukání se“.

Jaký je postoj KLDŘ k lidským právům?

KLDŘ trvá na tom, že o lidských právech nelze uvažovat odděleně od práva státu na samostatnost. Jinými slovy, že lidská práva se liší stát od státu. A tak zatímco globální svět po dlouhé době dospěl k idejím univerzálních lidských práv a snaží se je i globálně prosazovat, severokorejský režim **pojem „lidská práva“ nezná** ani neuznává a nahradil jej „právy pracujícího lidu“. Ta jsou ale zaručena pouze těm, kteří zachovávají absolutní loajalitu režimu. Kritiku a mezinárodní intervence v tomto směru pak KLDŘ odmítá jako zásahy do vnitřních záležitostí státu. Severokorejská politika také často zdůrazňuje **právo na rozvoj**. V jejích pojetí je ale kladen větší důraz na materiální jistoty (tvrdí, že režim – bohužel většinou jen teoreticky – poskytuje jedinci zdarma nezbytné materiální zabezpečení jako jídlo, oblečení, zdravotní péči, vzdělání atd.) než na individuální svobodu v rozhodování se o vlastní budoucnosti.

KWČONGJŮE / PROMĚTI I TY - FESTIVAL JEDEN SVĚT / STRANA 2

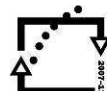
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jak jsou konkrétně porušována lidská práva v KLDŘ?

V KLDŘ jsou porušována **snad všechna lidská práva**, která jsou stanovena ve Všeobecné deklaraci lidských práv z roku 1948. KLDŘ se už v roce 1981 – devět let před Jižní Koreou – připojila k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech a k Mezinárodnímu paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. I když se jedná o univerzální, právně závazné dohody pod záštitou OSN, k jejich uvedení do praxe povede ještě dlouhá cesta a Severní Korea na ni neohodlá pospíchat. Ostatně v zemi, kde jsou političtí vězni, pracovní a převýchovné tábory, kolektivní tresty, mučení, test smrti za politické zločiny, veřejné popravy, hlad, absence základní lékařské péče, diskriminace na základě původu, v zemi, kde je ženám zakázáno mít děti s cizincem a jezdit na kole, se není ani čemu divit. Americká nevládní organizace Human Rights Watch ve své zprávě o stavu lidských práv ve světě za rok 2005 označila Kim Čong-illův režim za **nejreprezitivnější vládu na světě**.

K oblastem, ve kterých dochází k nejzávažnějším pochybením, patří především **základní právo na jídlo**. Potravinové přídelý byly snižovány již od osmdesátých let, a to vedlo k **chronické podvýživě** zejména u rizikových skupin, jako jsou děti, matky, těhotné ženy a staří lidé. Systém potravinových přídelů se v podstatě rozpadl během přírodních katastrof kolem roku 1995, což bylo v kombinaci s absencí volného trhu jednou z příčin hladomoru.

Neméně závažné problémy jsou v oblasti práva na život, svobodu a bezpečnost, práva nebyť podrobovaní nelidskému zacházení a práva na spravedlivý soudní proces. **Soudy v KLDŘ nejsou nezávislé** instituce, soudní řízení ne-

splňují základní ochranu obviněného, presumptione nevinny je hrubě porušována a obvinění nemají nárok na pomoc právního zástupce.

V **přístupu ke vzdělání, práci nebo zdravotní péči** je většina občanů KLDŘ vystavena diskriminaci. Studium na vysoké škole je privilegium pouze pro děti elitních, po několik generací kádrově prověřených rodin stranických a vojenských špiček. Stejně tak špičková **zdravotnická zařízení jsou dostupná pouze elitě**, zatímco běžný občan se dostane do nemocnic, kde chybí základní vybavení i léky, operace jsou prováděny v nesterilním prostředí, rezavými nástroji a bez narkózy, jak dosvědčil německý lékař Norbert Vollerstein, který byl za zveřejnění těchto skutečností ze Severní Koreje vypovězen.

Diskriminaci čelí také **tělesné a duševně postižení**, kteří jsou koncentrováni ve speciálních zařízeních a **vystavováni krutému zacházení**. Z výstavní skříně severokorejského režimu – hlavního města Pchjongjangu – jsou systematicky vystěhováváni, aby nekazili dojem zahraničním návštěvníkům.

V zemi **není svoboda projevu**. Všechna média jsou kontrolována státem, televizory a rozhlasové přijímače jsou uzpůsobeny pouze na příjem státního vysílání. Sledování zahraničního vysílání či pašovaných videokazet s jihokorejskými a západními filmy je přísně trestáno. Veškeré knihy a publikace jsou cenzurovány. Přestože v Pchjongjangu stojí několik kostelů, kde probíhají mše, jedná se pouze o představení pro cizince. Stejně tak státem založené náboženské organizace slouží pouze ke komunikaci se svými zahraničními protějšky.

Svoboda vyznání neexistuje.

Jak se k porušování lidských práv v Severní Koreji staví mezinárodní organizace?

Téma porušování lidských práv v KLDŘ se na mezinárodní scéně objevilo ve větší míře až **po skončení studené války**. Severní Korea tehdy utrpěla ekonomický šok následovaný několika přírodními katastrofami, které v polovině devadesátých let vyústily v hladomor. Hned od vstupu do OSN v roce 1991 čelila KLDŘ za porušování lidských práv **ostré mezinárodní kritice** v podobě rezoluce Rady OSN pro lidská práva. Tato kritika ještě zesílila poté, co se od roku 1994 v zemi začali v rámci distribuce humanitární pomoci pohybovat pracovníci jednotlivých agentur OSN i dalších humanitárních organizací a zároveň se dala do pohybu vlna uprchlíků směřujících ven ze země. Jejich svědectví odhalila **děsivou skutečnost severokorejského každodenního života** a díky médiím se tento problém začal dostávat i do širšího povědomí světové veřejnosti.

Vážná situace v zemi vedla v roce 2004 OSN ke jmenování **zvláštního zpravodaje pro lidská práva v Severní Koreji**. V říjnu téhož roku Kongres USA jednohlasně schválil Zákon o lidských právech v Severní Koreji (North Korean Human Rights Act) se záměrem zlepšit ochranu severokorejských uprchlíků a podpořit proces otevření a demokratizace Severní Koreje.

S cílem otevřít cestu k mezinárodní pomoci a zmírnit mezinárodní tlak začala KLDŘ s OSN na zlepšení situace **v oblasti lidských práv formálně spolupracovat**. V roce 1990 se připojila k Úmluvě o právech dítěte, v roce 2001 k Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen a provedla řadu dílčích změn v ústavě i trestním řádu. Zpravidla se však jedná o **změny kosmetické** a jejich dopad na reálný život severokorejských obyvatel je minimální.

KWČONGJŮLŮ / PROMĚTĚLÍ TY – FESTIVAL JEDEN SVĚT / STRANA 3

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Co víme o pracovních táborech?

Ve vězeňském systému KLDK existuje několik druhů táborů. Takzvané **převýchovné tábory** spadají pod ministerstvo vnitra a jsou určeny pro pachatele méně závažných zločinů. I přes mučení, kruté zacházení, těžkou práci a vysokou úmrtnost zde ještě kyne naděje na propuštění. Součástí převýchovy je i memorování spisů Kim Il-songa a Kim Čong-ila. Další typ, **tábory pro politické vězně**, je v podstatě **obdobou nacistických vyhlazovacích táborů**. Definice politického zločinu je v KLDK velmi široká a na obviněné je uplatňován **kollektivní trest**; znamená to, že v případě odsouzení za politický nebo ideologický zločin jsou potrestáni všichni vinikovi rodinní příslušníci do úrovně druhé a třetí generace. V pracovních lágrech se tak na dlouhá léta ocitají celé rodiny, aniž vědí proč. Podrobným svědectvím života v táboře je například kniha Kang Čchol-hwana *Pchjongjanská akvária*, která oblékla svět a vyšla i v češtině.

Jak tábory vypadají a jaká v nich panuje situace?

Tábory pro politické vězně mají podobu rozsáhlých vězeňských areálů, kde jsou vězni vystaveni krutému mučení, otročké práci v továrnách a dolech, permanentnímu nedostatku jídla a těžkým trestům za sebemenší porušení pravidel. Trestem je zpravidla smrt zastřelením nebo ukamenováním. Mnoho z vězňů umírá také na následky týrání, totálního vyčerpání, podvýživy a nedostatečné zdravotní péče. Očitá svědectví šťastlivců, kterým se podařilo uprchnout z těchto zařízení a navíc se dostat ven ze země, hovoří o **otřesných životních podmínkách, chronickém hladu, nedo-**

statku hygieny, svévolném zabíjení vězňů a sexuálnímu zneužívání. David Hawk, autor publikace *Skrutý gulag*, uvádí svědectví uprchlíků o brutálních nucených potra-tech a usmrcování novorozenců. Všichni zainteresovaní pak tvrdí, že žádná žena není při propuštění doprovázena svými dětmi.

Ve své podstatě se jedná o **tábory likvidační**, ze kterých většinou není cesty zpět. V současnosti jich v zemi funguje kolem pěti, ačkoli severokorejská vláda existenci táborů pro politické vězně stále popírá. Podle odhadů amerických a jihokorejských úřadů je v severokorejských táborech internováno **až 200 000 lidí**. Žádná organizace zabývající se lidskými právy však nemá přímý přístup do země. Celkový obraz o situaci v táborech je tak mozaikou poskládanou zejména z výpovědí severokorejských uprchlíků i dozorců, kterým se podařilo z těchto táborů utéct, dále z informací tajných služeb, satelitních snímků atd. Za poslední desetiletí je tento obraz víc než kompaktní a dává možnost si velmi živě představit situaci uvnitř táborů. Přesto jsou zejména svědectví o těch nejzávažnějších zločinech, jako jsou biologické pokusy na lidech, jen těžko ověřitelná z dalších zdrojů. To však nijak nesnižuje jejich závažnost.

Mají Severokorejci šanci ze země utéct?

Útěk ze země je pro Severokorejce v současné době v podstatě jedinou možnou cestou ke svobodě, jelikož v případě KLDK není v blízké budoucnosti velká šance na změnu režimu. Cesta Severokorejců ke svobodě je dlouhá a obtížná. Díky přírodním podmínkám a úplatným pohraničnickům na severokorejské straně **relativně snadno překročí hranici s Čínou**, kterou tvoří řeka Amnok a Tuman. Potíže nastanou na čínském území, kde tamní úřady po korejských uprchlících aktivně pátrají a také odměňují obyvatele za jejich nahlášení. Pohyb uprchlíků ztěžuje i nedostatek financí a z toho vyplývající potřeba pracovat. I když v provinciích přiléhajících ke KLDK žije velké množství etnických Korejců, na další cestě způsobuje uprchlíkům potíže i jejich jazyková nevybavenost, jelikož čínština je od korejštiny naprosto odlišná.

Všechny tyto faktory činí korejské uprchlíky velmi zranitelnými. Často se stávají oběťmi **otročké práce nebo vydírání**. Ohroženy jsou v tomto ohledu zejména ženy, které mezi uprchlíky převažují. Mnohé z nich se již před překročením hranice stávají objektem obchodu, nucených sňatků a sexuálního zneužívání. Nebezpečím jsou i **služby falešných převaděčů**, kteří od uprchlíků často inkasují vysoké částky za zprostředkování cesty do Korejské republiky, a vzápětí je udají úřadům, od nichž získávají odměnu za nahlášení uprchlíků.

V případě zatčení jsou Severokorejci na základě mezistátní smlouvy deportováni zpět do KLDK jako ekonomičtí uprchlíci. Jelikož je **opuštění státu v KLDK nezákonné**, čeká je po deportaci přísný výslech, mučení a trest v podobě pobytu v jednom z nápravných táborů. Trest se zvyšuje, zejména prokáže-li se

KIVČINGLIE / PROMITELI / TY - FESTIVAL JEDEN SVĚT / STRANA 4

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

jakýkoliv styk s křesťanskými misionáři.

Požádat o azyl na velvyslanectvích západních států v Pekingu je náročné a dnes už v podstatě nemožné, protože je čínská policie nepřetržitě střeží. Vzhledem ke strachu z ohrožení diplomatických a ekonomických vztahů s Čínou se tamní velvyslanectví Jižní Koreje stavi k Severokorejčům velmi odmitavě. Pokud se nejedná o členy politické či vojenské elity (kteří jsou pro Jižní Koreu zdrojem cenných zpravodajských informací), uprchlíkům nezbyvá než se přes celou Čínu dostat na území jiného státu. **Nejčastějším cílem jsou Mongolsko, Barma, Laos nebo Vietnam.** Zde už je zpravidla možné požádat o status politického uprchlíka či využít pomoci mezinárodních organizací. Většina severokorejských utečenců posléze zamíří do Korejské republiky, méně pak do zemí západní Evropy, Kanady či USA.

Jak se žije Severokorejčům v Jižní Koreji?

Většina uprchlíků směřuje do Korejské republiky, kde jich dnes žije **přibližně dvacet tisíc**. Podle jihokorejské ústavy jsou obyvatelé obou polovin Korejského poloostrova považováni za občany Korejské republiky, takže po dosažení jihokorejského území jim **teoreticky náleží i stejná práva**. Jihokorejská imigrační politika k nim ale není příliš vstřícná, hlavně kvůli obavám z nekontrolovatelného přílivu. Po příjezdu do Jižní Koreje projdou severokorejští uprchlíci **dvouměsíčním intenzivním kurzem**, jehož cílem je připravit je na velmi odlišný život v moderní kapitalistické společnosti. To zahrnuje zejména základní sociální a ekonomické návyky, hospodaření s finančními prostředky, pravidla na trhu práce, rekvalifikace, doplnění chybějícího vzdělání atd. Jihokorejská vláda jim také poskytne finanční

podporu na bydlení.

I přes tuto pomoc je **situace Severokorejčů v Korejské republice velmi neutěšená**. Je to způsobeno především jejich nízkým vzděláním a následnými potížemi s uplatněním na pracovním trhu, přičemž míra jejich nezaměstnanosti výsokce převyšuje jihokorejský průměr. Severokorejci pracují hlavně na nízkých, špatně placených pozicích v továrnách či restauracích. Integrace do společnosti je taktéž obtížná; Severokorejci mají tendenci sdružovat se mezi sebou, počet smíšených sňatků je minimální a jejich severokorejský původ u jihokorejských spoluobčanů vzbuzuje spíše podezření, což je spojeno i s jejich fyzickou odlišností.

Studium na školách a univerzitách je pro děti uprchlíků obtížné jednak kvůli jazykovým rozdílům mezi jižní a severní korejštinou, dále neznalostí cizích jazyků, zejména angličtiny, ale také proto, že zde neuplatní předchozí vzdělání dosažené v KLDK. Nezdídka jsou na vině i vysoké náklady na studium, které si rodiny Severokorejčů z výše zmíněných důvodů nemohou dovolit.

Autor:

Jaromír Chlada

Na přípravě se dále podíleli:

Zuzana Raušová, Andrea Bláhová
a tým festivalu Jeden svět

KWČINGLIE / PROMÍTELI / TV - FESTIVAL JEDEN SVĚT / STRANA 5

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Informační zdroje:

LITERATURA:

Hawk, D.: The Hidden Gulag: Exposing North Korea's Prison Camps.

Washington, D. C., U. S. Committee for Human Rights in North Korea, 2003.

Kang Čchol-hwan; Rigoulot, P.: Pchjongjanská akvária. Praha, Fra, 2003.

White Paper on Human Rights in North Korea 2009. Seoul, Korea Institute for National Unification, 2009.

Lankov, A.: Bitter taste of paradise: North Korean refugees in South Korea.

Journal of East Asian Studies, Jan-April, 2006.

Shim, C.: The Lost Generation: North Korean Refugees' Adjustment to South Korean Society. Princeton, Woodrow Wilson School of Public and International Affairs, 2004.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Human Rights Watch

<http://www.hrw.org/asia/north-korea>

Freedom House

<http://www.freedomhouse.org>

OSN – Úřad Vysokého komisaře pro lidská práva

<http://www.ohchr.org/EN/countries/AsiaRegion/Pages/KPIIndex.aspx>

Světový potravinový program

<http://www.wfp.org/countries/korea-democratic-peoples-republic-dprk>

Statistics Korea

http://www.kostat.go.kr/nso_main/nsoMainAction.do?method=main&catgrp=eng2009

Ministry of Unification (jihokorejský úřad pro spolupráci obou Koreji)

<http://www.unikorea.go.kr/eng/>

North Korea Freedom Coalition

<http://www.nkfreedom.org/>

Americká komise pro lidská práva v KLDK

<http://www.hmk.org>

KWČONGJŮJE / PROMÍTEJ I TY – FESTIVAL JEDEN SVĚT / STRANA 6

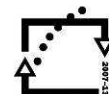
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

T-graf

Pokuste se na základě přečtených informací o životě v Severní Koreji porovnat rozdíly v životě člověka u nás a v této nedemokratické zemi.

Jedinec v České republice

Jedinec v Severní Koreji

